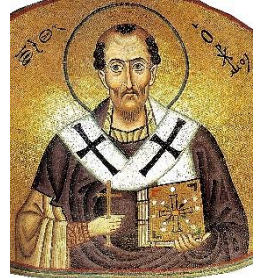

Een bijzonder lied uit de Slavische liturgie dat in meerdere spellingen wordt uitgegeven en maar één melodie volgt. Die verschillen in de schrijfwijzen komen voort uit de varianten die in de Slavische talen voorkomen.

De originele schrijfwijze in het Cyrillisch is **Тебе поем**. De officiële uitspraak luidt: **Tjebje pǎjem** waarbij de "a" wordt uitgesproken als in "oor". Andere schrijfwijzen die voorkomen zijn: Tebe Poem, Tiébié Pajom, Tiebie paiom en Tyebye pojem.

De oorsprong

De tekst is ontstaan in de late oudheid en komt uit de Orthodoxe Goddelijke Liturgie van Sint Johannes Chrystosomos, (±347 – †407). Hij werd geboren in Antiochië, een stad aan de Orontes in het meest zuidelijke deel van Turkije en overleed in ballingschap in het Armeense stadje Comana (het huidige Tokat, Noordoost-Turkije). In 397 werd hij benoemd tot aartsbisschop van Constantinopel. Zijn leven kende vele kerkelijke en andere, soms angstige ontwikkelingen. Wie meer wil weten kijkt op: https://en.wikipedia.org/wiki/John_Chrysostom#Liturgy

De componist

Alleen al aan de schrijfwijze van zijn *Dmytro Stepanovych Bortnianskyi* kun je ontlenen dat deze man in Oekraïne geboren is. In het Russisch wordt zijn naam geschreven als Dmitry Stepanovich Bortniansky.

Bortnianskyi werd geboren op 28 oktober 1751 in de historische stad Glukhov in de Oekraïense provincie Sumy, tegen de grens met Rusland aan. De stad was onderdeel van de Kozakken staat, die op zijn beurt weer onderdeel was van het Russische Keizerrijk.

Op zijn zevende werd hij door de lokale kerk vanwege zijn buitengewone zangtalent naar St. Petersburg gestuurd om in het Hof koor van de Keizerlijke Kapel te zingen. Hij studeerde daar muziek en componeren onder de Italiaan Baldassare Galuppi die in 1768 terugkeerde naar zijn Venetiaanse wortels en Bortnianskyi meenam. In de jaren daarna beleefde hij in Venetië en daarbuiten grote triomfen als componist van opera's. Intussen sprak hij naast zijn moedertaal Oekraïens ook Russisch, Italiaans, Frans en Duits. In 1778 keerde hij terug naar St. Petersburg waar hij door tsaar Paul 1. benoemd werd tot directeur van het koor van het keizerlijk Hofkoor en tevens benoemd werd tot Staattrat. Zo werd hij honorair lid van de regering.

In 1814 kreeg hij de opdracht een officiële versie van het complete liturgische werk van St. Johannes Chrystosomos voor de Russisch-Orthodoxe Godsdienst te schrijven. Een enorme klus.

Pyotr Ilyich Tchaikovsky heeft het gepresteerd om in het jaar 1882 een complete uitgave van alle geestelijke werken van Bortnianskyi te publiceren. Hij had er 10 boekwerken voor nodig en in die boeken vind je ook de andere stukken die in ons archief opgenomen zijn. Naast Tibie Pajom hebben we Mnogaja Leta, Dostonjo Jestj, Izje Cheruwini en Kol Slawjen in ons repertoire.

Tibie Pajom en het AMK

In het gedigitaliseerde AMK-archief kom ik Tibie Pajom voor het eerst tegen in 1998. Toen werd de titel geschreven als Tebe Pojem en het werd omschreven als "oud Russisch kerklied - Anoniem". Op 22 september 1998 werd het onder leiding van toenmalig dirigent Marius Schouten gezongen in de St. Joriskerk. Dat was ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan van de kerk.

Op 4 mei 2001 zingt het AMK in de Franciscus Xaveriuskerk voor het eerst bij een optreden onder leiding van Paul-Michèl Tijssen het als Tibie Paiom aangekondigde lied en wordt eindelijk de naam van de componist uit de anonimiteit gehaald.

In januari 2002 staat het lied voor het eerst als Tibie Pajom op het programma.

Dodenherdenking 4 mei 2001
Rusthof aan de Dodeweg

Lied der achttien doden

St. Franciscus Xaveriuskerk
m.m.v. Burgemeester van Amersfoort,
Mevrouw A. van Vliet-Kuiper
Martin Lorijn, orgel
AMK o.l.v. Paul Michèl Tijssen

Beati Mortui, Fr. Mendelssohn
Lied der achttien doden, Jos Vranken
Sanctus Spiritus
Domine, salvam fac Reginam nostram.
Albert de Klerk
Tibie Paiom, Dmytri Bortnianski
Salve Regina
Slotkoor van The Mount of Three Lights

Herinneringen vervagen maar nu de oorlog in Oekraïne woedt kwam tijdens de repetitie van 1 maart plotseling iets emotioneels naar boven. Dat had te maken met het werk van Remco Reiding, de Amersfoortse journalist en onderzoeker die een levenswerk gemaakt heeft van het opsporen van de nabestaanden van mensen die op het Sovjet Ereveld naamloos begraven liggen, of onder een verkeerd gespelde naam (naam onjuist vertaald uit het cyrillisch). Russen, Georgiërs, Oekraïners en nog vele anderen liggen er. Jaren gelden verschenen op een repetitieavond een paar mensen onder wie twee mensen die nog maar pas wisten dat hun verdwenen oom op het ereveld begraven ligt. Ze waren in Amersfoort waren om namens hun familie het graf van hun oom te bezoeken. Ik weet niet meer of Remco Reiding daar bij aanwezig was, maar wel dat we voor die twee mannen Tibie Pajom gezongen hebben. De emotie hing in de lucht en ik herinner me dat de bezoekers erg stil werden. Voor mezelf is het sowieso een onvergetelijk stuk omdat het bij de begrafenis van mijn moeder solo gezongen heb. Met een spijker in mijn keel, dat wel.

De Tekst

Het valt niet mee om goede achtergrondinformatie te vinden over Tebe Poem maar op <http://www.choralnet.org/view/182809> titel in combinatie vond ik het volgende:

Het eerste bericht was van ene Kenn Wollmann die aangaf op zoek te zijn naar een uitspraakhandleiding (pronunciation guide) voor de Russische tekst "Tebe poem"

*Tebe poem
Tebe blagoslovim
Tebe blagodarim, Gospodi,
i molimtisja
Bozhenas*

Hij vroeg zich tevens af of het wel echt Russisch is; er was namelijk ook een bron die stelde dat het Bulgaars zou zijn.

Hij kreeg al snel een kort en bondig antwoord van Prof. J. Michael Thompson van het Byzantine Catholic Seminary in Pittsburgh USA. Deze stelde dat de tekst noch Russisch, noch Bulgaars was maar Kerkelijk Slavisch (Church Slavonic).

Een zekere Prina tot slot bracht de juiste uitspraak. Hou hier wel in het achterhoofd dat het de fonetische uitspraak is voor engelstaligen:

*t'eb'e poyem
t'eb'e blagoslavim
t'eb'e blagodarim. Gospodi.
i molimtisja bo'ze nash*

*Wij zingen:
Tiebie Pajom
Tiebie blagaslavim
Tiebie blagasarim, Gospodji
I malimtisja bozjenasj*

En hier is de vertaling:

*Tot U zingen wij
U zegenen wij
U danken wij Almachtige
en wij bidden tot U
onze God*